

завжди відрізняється від його ідеальної моделі. Разом з тим складові такого управління тісно взаємодіють і впливають одна на одну, внаслідок чого діяльність закладу освіти перманентно змінюється. Насправді демократичне управління закладом освіти як об'єктивний показник його якісного стану відображає ступінь стійкості й конкурентоспроможності цього закладу, котрі ніколи не будуть стовідсотковими.

Методологічне підґрунтя управління закладом освіти включає три елементи: 1) пізнання об'єктивних умов і вимог управлінського процесу, підстав ухвалення управлінських рішень та їх реального впливу на якість життя й реалізацію прав, свобод і обов'язків учасників освітнього процесу; 2) усвідомлення й прийняття суб'єктами прав, свобод та обов'язків особливостей, закономірностей, завдань і принципів освітнього процесу; 3) забезпечення відповідності управлінської діяльності вимогам, закономірностям, принципам поєднання духовних (натуральних), природних і юридичних законів. З огляду на зазначене, управління закладом освіти покликане забезпечувати координацію, врегульованість та систематизацію його діяльності з урахуванням впливу зовнішніх і внутрішніх факторів.

Отже, пізнання демократичного управління закладом освіти передбачає дослідження механізмів регулювання його діяльності, комплексного впливу законів. Це складне, інтегральне поняття охоплює множину, сукупність порядків такого управління на різних рівнях організації, що підпадають під конституційний, законодавчий і нормативно-правовий вплив. Окрім того, формування поняття демократичного управління закладом освіти та його розгляд як суспільного явища відбуваються у вигляді ідеально-конструктивної й незалежної системи правового, педагогічного, інформаційного регулювання та демократичного розвитку не лише конкретного закладу освіти, а й держави загалом, що допускає в майбутньому впорядкування, систематизацію відносин на основі природовідповідного розвитку особистості, суспільства та держави.

Ключові слова: демократичне управління, заклад освіти, методологічне підґрунтя, дослідження.

ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКЕ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

*Г.М. Калініна,
науковий співробітник*

У контексті окресленої проблеми особливий інтерес для педагогічної науки та практики набувають зміни та впровадження підходів до управління закладом ЗСО на засадах партнерської взаємодії базованих передусім на концептах демократизації, раціональному поєднанні та кореляції процесів централізації та децентралізації, гуманізації, соціалізації, інтеграції; інноваційних ідей підвищення стандартів забезпечення якісної освіти та особистісного розвитку відповідального громадянина; загальноєвропейських ціннісних принципах справедливості, відкритості, організації

освітньої діяльності, демократизації, варіативності та доступності освіти, зважаючи на законодавчо визначену державно-громадську форму його здійснення.

З'ясовано, що проблема є актуальною в контексті дієвої взаємодії та конструктивного діалогу між центральними органами державної влади, органами місцевого самоврядування та суб'єктами автономії кожного закладу ЗСО, але її вивченню присвячено незначну кількість розвідок вітчизняних і зарубіжних учених та науковців у педагогіці; ідеї та принципи педагогіки партнерства повільно впроваджується в закладах загальної середньої освіти, оскільки, засади соціального партнерства не набули системного узагальнення на рівні теорій в педагогіці та освітньому менеджменті; нерозробленими є дієві механізми впровадження соціального партнерства та суб'єкт-суб'єктної взаємодії в практиці.

З'ясовано, що провідними на рівні теоретичних основ і практичних пріоритетів у сфері освіти є теорії розвитку людських та інтелектуальних ресурсів, людського та соціального капіталу, соціального партнерства, відкритих та активних соціоекономічних та соціокультурних систем, опанування і застосування яких сприятиме усвідомленню проблеми дослідження та об'єднанню зусиль держави та громади для розвитку активного демократичного людиноцентристського суспільства, розвитку інноваційної освіти на людиноцентристських партнерських засадах, побудові партнерської довірчої взаємодії.

Виявлено, що сучасний глобалізований світ і розвиток цифрового суспільства актуалізують необхідність упровадження змін в освітніх системах і, звісно, їх результатах, які потребують адекватного та розумного управління; модернізацію концепцій і теорій менеджменту, спектр яких невпинно розширюється і змінюється від класичних, притаманних індустріальній епосі, до нових фундаментальних теорій цифрового суспільства.

З'ясовано, що у вітчизняній практиці накопичено чималий досвід застосування таких механізмів партнерської взаємодії, як: механізми взаємодії органів влади, школи та громадськості; механізми співпраці учня, вчителя й батьків; механізми співпраці між закладом освіти та громадою; механізми соціального захисту суб'єктів освітнього процесу; механізм добровільних відносин між суб'єктами освітньої діяльності та юридичними або/та фізичними особами задля створення оптимальних умов реалізації освітніх цілей; механізм співпраці суб'єктів освітньої діяльності з іншими суб'єктами та громадянами; механізм взаємодії органів виконавчої влади з органами учнівського самоврядування, механізм взаємодії з медіа та громадськістю, механізми комунікативної взаємодії органів державної влади та громадськості, механізми експертного партнерства, механізми освітнього партнерства, механізми соціально-педагогічного партнерства, механізми волонтерського партнерства, механізми взаємодії з регіональним бізнес-середовищем і громадою, механізми впливу громадськості на управління навчальними закладами через громадські управлінські структури – загальні збори, ради навчальних закладів, ради освітніх округів та ін.

Зроблено висновок, що управління різноманітними процесами в закладах ЗСО на засадах партнерської взаємодії і відповідно до укладених угод про співпрацю на добровільних засадах детерміновано різноманітністю суб'єктів партнерських взаємодій, цілей їх спільної діяльності, різноманітністю процесів (освітній, виховний,

економічний, розвивальний, самоосвітній, організація, контроль, аналіз, самоаналіз, експертиза, самоорганізація та ін.) у закладах ЗСО, урізноманітненням партнерських взаємодій, раціональним добром наявних управлінських механізмів та їх різновидами, розширенням сфер, де реалізуються зазначені взаємодії.

УПРАВЛІННЯ НА ПАРТНЕРСЬКИХ ЗАСАДАХ У СФЕРІ ОСВІТИ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

*М.М. Малюга,
науковий співробітник*

Теоретичний аналіз доробку вітчизняних науковців і учених засвідчує, що на сучасному етапі розвитку теорії та методики управління розвитком освіти здійснено чимало авторських досліджень, в яких окреслено коло ідей і положень, концепцій щодо окремих напрямів її розв'язання на визначених авторами методологічних засадах їх розгляду. Це: державне управління розвитком ЗСО в Україні (Л. Паращенко, 2012), теоретичні та технологічні аспекти педагогічної експертизи розвитку ЗСО регіону (О. Касьянова, 2012), розвиток системи управління шкільною освітою в Канаді (З. Магдач, 2013), теоретичні та методичні засади управління аналітико-експертною діяльністю у сфері загальної середньої освіти (О. Боднар, 2013), моніторинг якості освітньої діяльності закладу загальної середньої освіти (В.Приходько, 2014), організаційна культура керівника школи (Г. Тимошко, 2014), громадсько-державне управління ЗСО на системно-синергетичних засадах (О. Пастовенський, 2015), управління інноваційним розвитком закладів освіти (Л. Назаренко, 2018), державно-громадське управління розвитком системи освіти в малих містах України (Н. Лісова, 2019), управління профільними загальноосвітніми навчальними закладами в країнах Європейського Союзу (Н. Чередніченко, 2020), контрольню-оцінювальна діяльність вчителя та керівника в умовах компетентісно орієнтованого навчання (В. Рогова, 2021), організаційно-методичні засади управління розвитком організаційної культури гімназій (В. Нідзієва, 2021), управління середньою освітою в Англії (В. Белова, 2021) та ін.). Однак, недостатньо дослідженими залишилися проблеми державно-громадського управління в ЗСО на партнерських засадах та їх нормативно-правове, організаційно-педагогічне та науково-методичне забезпечення у ракурсі рівного доступу до якісної освіти європейського гатунку для усіх громадян.

З'ясовано, що партнерство, як базисна засада державної політики в соціально-трудої сфері та сфері освіти (статті 6 і 81 Закону України «Про освіту») за типовою приналежністю відноситься до соціального типу та за класифікаційними ознаками суб'єктів партнерської взаємодії має такі різновиди як галузеве та державно-громадське, державно-приватне партнерство.

Виявлено сфери впливу суб'єктів партнерської взаємодії в процесі забезпечення конституційного права на освіту (забезпечення рівного доступу до освіти та відповідності вимогам і стандартам громадянсько активного суспільства якості освіти; створення комфортних і безпечних умов досягнення законодавчо